

Capitolul 3

Definirea și utilizarea claselor

După cum s-a precizat în capitolul precedent, noțiunea de *clasă* nu este specifică paradigmei programării orientate pe obiecte, însă ea reprezintă un element fundamental atât pentru abstractizarea datelor, cât și pentru programarea orientată pe obiecte.

Dintr-un anumit punct de vedere, clasa poate fi privită ca o extensie a noțiunii de structură din limbajul C, fiind construcția prin intermediul căreia limbajul C++ permite definirea unor noi tipuri de date. Însă diferențele între `struct` și `union` pe de o parte și `class` pe de altă parte sunt esențiale, ele referindu-se în special la drepturile de acces ale membrilor și la posibilitatea derivării claselor.

Din punct de vedere conceptual, o *clasă* reprezintă proprietățile comune ale unei colecții de obiecte înrudite, ceea ce justifică alegerea cuvântului `class` pentru această noțiune. Obiectele ce aparțin unei clase se numesc *instanțe* ale clasei sau *obiecte instanță*. Astfel, o clasă poate fi privită ca un tip de date reprezentat de mulțimea tuturor instanțelor sale.

Din punctul de vedere al compilatorului, un obiect reprezintă, ca orice variabilă, o zonă de stocare a datelor, a cărei adresă de memorie este unică. În această zonă se stochează valorile curente ale datelor membre corespunzătoare obiectului respectiv, dar permite în plus funcțiilor membre ale clasei din care face parte să opereze asupra acestor valori.

Din punct de vedere al implementării, un program ce utilizează programarea orientată pe obiecte presupune atât definirea claselor ce se utilizează, precum și declararea și utilizarea obiectelor instanță cu care se lucrează.

Definirea unei clase constă din două părți distincte : *declararea* clasei și *implementarea* clasei respective. În mod uzual, declarația unei clase este separată de implementare, ea fiind descrisă într-un fișier header.

Partea de declarație a unei clase trebuie să specifice atât *numele* clasei și eventual clasele din care este derivată, cât și *componentele* sau *membrii* clasei respective. Spre deosebire de limbajul C, componentele unei clase (și în mod implicit componentele unei structuri sau uniuni) pot fi atât date (membrii de tip date), cât și funcții (membrii de tip funcție).

Exemplul 3.1. Structura unui program simplu ce utilizează o clasă *stack* pentru definirea o stivă de caractere poate fi următoarea :

```
// fișierul stack.h - declarația clasei
class stack {
    int dim ;                // data membru
    char *buff ;           // data membru
public :
    stack(int) ;           // functie constructor
```

```

    ~stack() ;                // functie destructor
    void push(char) ;        // functie membru
    char& pop() ;           // functie membru
} ;

// fișierul stack.cpp - implementarea clasei
stack::stack(int n)
{
    // codul pentru constructor
}

stack::~~stack(int n)
{
    // codul pentru destructor
}

void stack::push(char c)
{
    // codul pentru functia push
}

char& stack::pop()
{
    // codul pentru functia pop
}

// fișierul main.cpp - utilizarea clasei
void main() {
    // declararea obiectelor instanta
    stack st1(100), st2(50) ;
    // utilizarea obiectelor stack
    st1.push('a') ;
    // ...
}

```

Utilizarea claselor într-o aplicație orientată pe obiecte presupune crearea unei mulțimi de obiecte instanță și transmiterea spre acestea a anumitor mesaje, precum și recepționarea alor mesaje de la obiecte. Mecanismul de transmitere și recepționare a mesajelor spre/dinspre obiecte îl reprezintă apelul funcțiilor membru.

3.1 Declararea claselor

Sintaxa pentru declararea unei clase este următoarea :

```

<declarare clasa> ::= <antet clasa> [<declarare membri>] ;
<antet clasa> ::= <specificator clasa> <nume clasa>
                [: <clasa de baza> {, <clasa de baza>}*]
<declarare membri> ::= '{' {<membru specific>}* '}'
<specificator clasa> ::= struct | class
<clasa de baza> ::= [<modificator acces clasa> :]

```

```
    <nume clasa>
<membru specific> ::= [<modificator acces membru> :]
    <declarare membru>
```

Se observă faptul că antetul unei clase conține în mod obligatoriu numele clasei și specificatorul de clasă, care poate fi `struct` sau `class`. Este posibil ca acesta să fie și `union`, dar în acest caz clasa nu poate fi nici clasă de bază pentru alte clase și nici o clasă derivată din alte clase.

O clasă poate fi derivată din una sau mai multe clase, care se numesc în acest caz **clase de bază** pentru clasa curentă. În cazul în care clasa ce se declară este derivată din alte clase, acestea trebuie specificate prin numele lor și tipul de acces la ele. Tipurile de acces pot fi `private` și `public`. În mod implicit pentru `class` acesta este `private`, iar pentru `struct` tipul de acces este `public`. Despre tipul de acces la clasele de bază se va discuta ulterior, în cadrul paragrafului asociat moștenirii.

Din sintaxa anterioară se observă faptul că declararea membrilor unei clase este opțională, caz în care este vorba despre o declarație de clasă incompletă. Declararea incompletă a unei clase este folosită în mod uzual în cazul claselor definite recursiv. Evident, înainte de a declara un obiect instanță al unei clase, clasa trebuie declarată complet.

Secvența următoare reprezintă un exemplu de declarare incompletă. Fiecare dintre clasele `CIA` și `CIB` utilizează un pointer spre un obiecte al celeilalte clase (clasa `CIB` nu se poate utiliza un obiect, deoarece `CIA` nu a fost încă definită).

```
struct ClA ;
struct ClB {
    // ...
    ClA *a ;
    // ...
} ;
struct ClA {
    // ...
    ClB *b ;
    // ...
} ;
```

Observație. Deoarece o structură permite definirea unei clase, aceasta poate fi utilizată direct ca nume pentru un tip de date, fără să mai fie necesară utilizarea lui `typedef`.

Deoarece membrii unei clase pot fi date sau funcții, declararea lor se face în mod asemănător ca și declararea variabilelor și funcțiilor în limbajul C. Excepție fac două categorii speciale de membri funcție, numiți **constructori** și **destructori**, despre care se va vorbi ulterior.

În mod opțional, declararea unui membru al unei clase poate fi precedată de un **modificator de acces** al membrului respectiv (a nu se confunda cu modificatorul de acces al unei clase de bază). Acest modificator de acces poate fi `private`, `protected` sau `public`. Modificatorul de acces la un membru al unei clase specifică modul în care membrul respectiv poate fi văzut în exteriorul clasei. Un membru `public` este vizibil în exterior, un membru `private` este inaccesibil, iar un membru `protected` poate fi accesibil doar într-o clasă

derivată din clasa respectivă cu modificatorul de acces `public`. Cu alte cuvinte, în afară de clasele derivate `public` din clasa curentă, toți membri `protected` sunt inaccesibili în exterior. Despre tipul `protected` se va discuta ulterior.

Observație. Un modificador de acces afectează accesibilitatea tuturor membrilor declarați după acesta în clasa curentă, până la întâlnirea unui alt modificador de acces. Dacă primul membru declarat al clasei nu are specificat un modificador de acces, atunci în mod implicit acesta este `private` pentru `class` și `public` pentru `struct`.

Exemplul 3.2. Clasa *poligon* memorează pointeri la vârfurile unui poligon (nu coordonatele acestora).

```
struct punct {
    double x, y ;
    punct(double x0=0, double y0=0)
        { x = x0; y = y0; }
} ;

class poligon {
    // membri private
    int nr_varfuri ;
    punct **varfuri ;
    double arie, perimetru ;
    void CalculPerimetru() ;
    void AjusteazaArie() ;
public :
    // membri public
    poligon() ;
    ~poligon() ;
    int NrVarfuri() const { return nr_varfuri ; }
    void AddVarf (punct*) ;
    punct* operator[](int) ;
    double Arie() const { return arie; }
    double Perimetru() const { return perimetru; }
} ;
```

Membrii publici ai unei clase pot fi accesibili în exterior și reprezintă interfața prin intermediul căreia clasa comunică cu exteriorul ; membrii privați sunt locali clasei respective.

Din punct de vedere al domeniului de vizibilitate, numele declarate în interiorul unei clase sunt interne acesteia. Aceasta permite definirea unor membri diferiți în clase diferite, dar cu același nume.

În mod uzual în cadrul unei declarații de clasă, funcțiile membru sunt doar declarate. Însă, așa după cum se observă și din exemplul anterior (funcțiile *NrVarfuri*, *Arie* și *Perimetru*), în cazul funcțiilor simple se pot utiliza funcții `inline`, definite chiar declarația clasei. Deoarece funcțiile `inline` sunt expandate la compilare, corpul lor trebuie să conțină instrucțiuni puține și simple.

Ca și în cazul altor tipuri de date, obiectele instanță ale unei clase pot fi declarate constante. În acest caz ar putea să apară probleme când se apelează funcțiile membru ale unui obiect constant, care pot modifica alți membri ai obiectului respectiv.

Limbajul C++ permite ca în cazul unui obiect constant să poată fi apelate *doar funcții membru constante* ale clasei. O funcție membru constantă se specifică în declarația clase cu ajutorul cuvântului cheie `const` plasat imediat după antetul funcției. O asemenea funcție nu trebuie să modifice valorile datelor membre ale clasei din care face parte, iar acest lucru este verificat de către compilator.

Exemplul 3.3. Definirea unei clase *cerc* :

```
class cerc {
    double xc, yc ;
    double r ;
public :
    cerc(double a, double b, double c)
        { xc = a ; yc = b ; r = c ; }
    double GetXc() const { return xc ; }
    double GetYc() const { return yc ; }
    double GetR() const { return r ; }
    void Translate(double dx, double dy)
        { xc += dx ; yc += dy ; }
} ;
```

Utilizarea clasei *cerc* :

```
cerc c1(0, 0, 10) ;
const cerc c2(8, 7, 5) ;
c1.Translate(2, 3) ; // corect
c2.Translate(2, 3) ; // incorect
double x = c2.GetXc() ; // corect
```

Funcții de acces

Funcțiile de acces reprezintă o categorie de funcții membru foarte utilizate. Acestea sunt funcții, în mod uzual definite `inline`, care permit citirea sau modificarea valorilor datelor membru private ale claselor, astfel încât utilizatorul să nu aibă acces direct asupra acestora. Funcțiile de citire se numesc în mod uzual *accesori*, iar celelalte *modificatori*.

Nu există reguli predefinite pentru alegerea numelor acestora, dar în mod uzual accesorii sunt prefixați de *Get*, iar modificatorii de *Set*. De exemplu, funcțiile *GetXc*, *GetYc* și *GetR* sunt funcții accesori. O funcție modificador se poate defini astfel :

```
void SetXc(double x) { xc = x ; }
```

O altă variantă des utilizată constă în scrierea unor funcții supraîncărcate, atât pentru accesori, cât și pentru modificatori. De exemplu, pentru data membru *xc* a clasei *Cerc*, se pot defini următoarele funcții de acces :

```
void Xc(double x) { xc = x ; }
```

```
double Xc() const { return xc; }
```

Observație. Nu este indicat ca funcțiile de tip accesori să returneze referințe sau pointeri neconstanți la datele private ale claselor (în caz contrar s-ar permite utilizatorilor accesul direct la acestea).

3.2 Implementarea claselor. Operatorul de rezoluție

Pentru definirea completă a unei clase trebuie definite toate funcțiile membru din declarația clasei respective care nu sunt `inline`. În mod uzual definirea funcțiilor se face într-un fișier distinct de fișierul header ce conține declarația clasei.

În multe aplicații însă, un fișier header conține declarațiile mai multor clase înrudite ce pot forma una sau mai multe ierarhii de clase. În acest caz este posibil să existe mai multe funcții cu același nume declarate în clase diferite între care nu există relația de moștenire, care nu sunt supraîncărcate și care reprezintă funcții diferite (lucru permis de limbaj datorită domeniului de definiție al numelor declarate în interiorul unei clase).

Pentru a putea specifica în cazul fiecărei funcții membru clasa de care aparține, limbajul C++ pune la dispoziție un nou operator numit **operator de rezoluție** (notat `::`). Utilizând operatorul de rezoluție, specificarea completă a numelui unei funcții se face astfel :

```
<nume clasa> :: <nume funcție>
```

De exemplu, definirea funcțiilor *AddVarf*, *CalculPerimetru* și *AjusteazaArie* din cadrul clasei *poligon* se pot realiza astfel :

```
void poligon::AddVarf(punct* p) {
    punct **v = new punct*[nr_varfuri+1] ;
    for(int i=0 ; i<nr_varfuri ; i++)
        v[i] = varfuri[i] ;
    v[nr_varfuri++] = p ;
    delete[] varfuri ; //eliberarea memoriei pt. varfuri
    varfuri = v;
    CalculPerimetru();
    AjusteazaArie();
}

void poligon::AjusteazaArie(void) {
    if (nr_varfuri > 2)
        arie = arie+(varfuri[0]->x*varfuri[nr_varfuri-2]->x +
            varfuri[nr_varfuri-2]->y*varfuri[nr_varfuri-1]->x +
            varfuri[nr_varfuri-1]->y*varfuri[0]->x -
            varfuri[0]->x*varfuri[nr_varfuri-2]->y -
            varfuri[nr_varfuri-2]->x*varfuri[nr_varfuri-1]->y -
            varfuri[nr_varfuri-1]->x*varfuri[0]->y ) / 2;
}

void poligon::CalculPerimetru(void) {
    double l;
```

```

if (nr_varfuri > 1)
    for (int i=0; i<nr_varfuri-1; i++) {
        l = sqrt((varfuri[i]->x - varfuri[i+1]->x) *
                (varfuri[i]->x - varfuri[i+1]->x) +
                (varfuri[i]->y - varfuri[i+1]->y) *
                (varfuri[i]->y - varfuri[i+1]->y));
        perimetru += l;
    }
l = sqrt((varfuri[0]->x - varfuri[nr_varfuri-1]->x) *
        (varfuri[0]->x - varfuri[nr_varfuri-1]->x) +
        (varfuri[0]->y - varfuri[nr_varfuri-1]->y) *
        (varfuri[0]->y - varfuri[nr_varfuri-1]->y));
perimetru += l;
}

```

Operatorul de rezoluție poate fi utilizat și în alte cazuri decât cel prezentat anterior. O utilizare frecventă se referă la specificarea unui nume care este ascuns în cadrul unui bloc datorită regulii domeniului de vizibilitate. De exemplu, o variabilă definită într-un fișier în afara oricărei funcții este vizibilă în toate funcțiile din fișierul respectiv, mai puțin în acele blocuri în care ea este redefinită :

```

int k ;

f1() {
    // k este vizibila in acest bloc
}

f2() {
    int k = 0 ; // variabila k definita la nivelul
                // fisierului nu este vizibila
                // in mod normal în f2
    k = k+2 ;
    ::k = ::k+2 ; // variabila k din domeniul exterior
}

```

Operatorul de rezoluție poate fi utilizat în acest caz ca un operator unar ce prefixează un nume, caz în care el referă cea mai din exterior apariție a numelui respectiv, declarat la nivelul de fișier. În exemplul anterior, instrucțiunea :

```
k = k+2 ;
```

referă variabila definită în interiorul funcției *f2*, pe când :

```
::k = ::k+2 ;
```

referă variabila definită la nivelul fișierului.

Deoarece constructorii și destructorii unei clase sunt funcții membru ale clasei respective, în cazul în care nu sunt definiți ca funcții *inline*, ei trebuie definiți în fișierul de implementare al clasei. De exemplu, un constructor și un destructor pentru clasa *poligon* se pot defini astfel :

```

poligon::poligon() // constructor
{
    varfuri = 0 ;
    nr_varfuri = 0 ;
}

```

```

    arie = perimetru = 0;
}

poligon::~poligon()    // destructor
{
    delete[] varfuri ;
}

```

Asa cum s-a prezentat anterior, constructorii și destructorii sunt categorii speciale de funcții care nu au specificat nici un rezultat (nici măcar `void`). În plus, desctructorii nu pot avea nici argumente.

Observație . Constructorul clasei *poligon* nu alocă memorie pentru vârfurile poligonului, completarea efectiva a vârfurilor trebuie făcută în cadrul programului cu ajutorul funcției *AddVarf*.

O altă categorie specială de funcții membru o constituie **operatorii**. Limbajul C++ permite supraîncărcarea operatorilor uzuali ai limbajului pentru a putea defini alte operații. Specificarea unui operator ca o funcție se realizează cu ajutorul cuvântului cheie `operator` folosit ca prefix al operatorului respectiv. În exemplul clasei *poligon* s-a supraîncărcat operatorul de indexare :

```

punct* poligon::operator[](int k) {
    if (k < 0) {
        cout << "\nIndex negativ" ;
        return 0 ;
    }
    return varfuri[k] ;
}

```

3.3 Utilizarea claselor

După cum s-a precizat anterior, **utilizarea** claselor înseamnă crearea anumitor obiecte instanță ale acestor clase și comunicarea cu obiectele respective prin intermediul mesajelor, adică a funcțiilor membru ale lor.

Obiectele instanță se comportă într-un mod asemănător variabilelor, în sensul că li se rezervă o zonă de memorie pentru stocarea valorilor datelor membre. Toate observațiile referitoare la clasele de memorarea pentru variabile sunt valabile și în cazul obiectelor, astfel încât alocarea memoriei pentru obiecte se poate face atât în zona de date, cât și în zona stivă și în zona heap.

Indiferent de zona de alocare, crearea unui obiect presupune două acțiuni distincte :

- alocarea de către compilator a unei zone de memorie de dimensiune corespunzătoare ;
- apelul unei funcții constructor a clasei din care obiectul face parte, care realizează, printre altele, inițializarea anumitor date membre cu valori.

Dimensiunea zonei de memorie alocată pentru un obiect instanță este în general dată de suma dimensiunilor datelor membre ale obiectului, dar această dimensiune depinde de implementare. Există situații în care dimensiunea zonei de memorie a unui obiect este mai

mare decât suma componentelor, în special în cazul utilizării polimorfismului, sau a unor clase care nu conțin decât funcții membru.

De exemplu, pentru un anumit compilator Visual C++, următoarele declarații :

```
#include <iostream>
using namespace std ;

struct A {
    int n;
    A(int k) { n = k ;}
    int N() { return n; }
};

struct B {
    void Print() { cout<<"B"; }
};

void main() {
    A a;
    B b;
    cout << sizeof(a) << endl;
    cout << sizeof(b) << endl;
}
```

au ca efect afișarea valorilor 4 și 1, deoarece valorile `int` se reprezintă pe 4 octeți. Valoarea 1 apare deoarece compilatorul nu permite existența unor obiecte cu dimensiunea zero.

Deși zona de cod pentru funcțiile membre ale unei clase nu se copiază în zonele de memorie alocate obiectelor instanță ale clasei, apelul unei funcții membru a unui obiect este legat strict de obiectul respectiv, prin transmiterea unui parametru ascuns ce referă adresa de memorie a obiectului respectiv.

Vom discuta acest aspect pe baza unui exemplu. În cazul în care se dorește ca o aplicație ce lucrează cu poligoane să poată utiliza mai multe poligoane memorate într-o listă dublu înlănțuită, la clasa *poligon* mai trebuie adăugați doi membri de tip pointer ce indică respectiv spre poligonul precedent și cel următor poligonului curent. Clasa *poligon* se poate rescrie astfel (aici nu este vorba despre o derivare, ci pur și simplu de scrierea unei alte clase distinctă de cea precedentă) :

```
class p_poligon {
    int nr_varfuri ;
    punct **varfuri ;
    double arie, perimetru ;
    p_poligon *succ, *pred ;
    void CalculPerimetru() ;
    void AjusteazaArie() ;
public :
    p_poligon()
    {
        varfuri = 0 ;
    }
};
```

```

        nr_varfuri = 0 ;
        arie = perimetru = 0 ;
        succ = pred = 0;
    }
    ~p_poligon() ;
    int NrVarfuri() const { return nr_varfuri ; }
    void AddVarf (punct*) ;
    punct* operator[](int) ;
    double Arie() const { return arie; }
    double Perimetru() const { return perimetru; }
    p_poligon* Pred() const { return pred ; }
    p_poligon* Succ() const { return succ ; }
    void AddPoligon(p_poligon*) ;
} ;

```

Cuvântul cheie **this**

Implementările funcțiilor sunt la fel, cu excepția celor noi adăugate. Funcția *AddPoligon* adaugă un nou poligon în listă, ca succesori al poligonului curent :

```

void p_poligon::AddPoligon(p_poligon* p) {
    p->succ = 0 ;
    p->pred = this ;
    succ = p ;
}

```

Se observă utilizarea unui nou cuvânt cheie, *this*. Acesta este numit *pointer la self* și indică întotdeauna spre obiectul curent. *this* poate fi privit ca un parametru ascuns (invizibil) în cadrul funcției *AddPoligon* declarat astfel :

```

p_poligon* this

```

Observație. În cazul unei clase oarecare X, parametrul :

```

X* this

```

este transmis în toate funcțiile membru nestatice ale clasei X.

La crearea unui obiect instanță ale unei clase după operația de alocare a memoriei pentru obiect se apelează în mod implicit un constructor pentru obiectul respectiv. Acest constructor va avea și el *this* ca parametru ascuns inițializat cu adresa blocului de memorie asociat obiectului.

Să presupunem că în aplicația curentă s-au definit două obiecte :

```

p_poligon* p = new p_poligon ;
// ...
p_poligon d ;
// ...

```

În ambele cazuri se apelează constructorul clasei *p_poligon* : în primul caz el este apelat implicit de către operatorul *new*, iar memoria se alocă în zona *heap* a programului, iar în

cazul al doilea constructorul este de asemenea apelat implicit de către compilator, dar memoria pentru obiect se alocă în zona de date.

În ambele cazuri, obiectele create vor conține o copie a tuturor datelor membre ale clasei *p_poligon*, iar unii dintre membri (*nr_varfuri*, de exemplu) vor fi inițializati de către constructorii cu anumite valori. În plus, toți parametrii *this* ai funcțiilor membru pentru fiecare obiect vor fi inițializati cu adresa blocului de memorie asociat obiectului (în primul caz, de exemplu, cu valoarea pointerului *p*).

Să presupunem că se mai crează un obiect :

```
p_poligon* p4 = new p_poligon ;  
// ...
```

Adăugarea lui *p4* în lista de poligoane după poligonul *p* se poate descrie astfel :

```
p->AddPoligon(p4) ;
```

Acum se poate observa utilitatea pointerului *this*, pentru că fiecare obiect nou creat din clasa *p_poligon* va avea o altă adresă de memorie, care este necesară la eventuala adaugare în lista de poligoane.

Utilizarea parametrului ascuns *this* nu este neapărat necesară, decât în cazul în care trebuie făcută o referire explicită la adresa de memorie a obiectului curent. De exemplu, funcția *AddPoligon* se mai poate scrie astfel :

```
void p_poligon::AddPoligon(p_poligon* p) {  
    p->succ = 0 ;  
    p->pred = this ;  
    this->succ = p ;  
}
```

Observație. În cazul utilizării unui pointer la un obiect instanță, constructorul clasei nu este apelat dacă nu se apelează operatorul *new*. De exemplu, declarația :

```
p_poligon* pp;
```

nu creează efectiv un obiect din clasa *p_poligon*.

Membrii statici ai unei clase

Dupa cum s-a mai precizat, în mod normal fiecare obiect instanță a unei clase posedă o copie a datelor membre ale clasei de care aparține. Din acest motiv orice modificare a valorii unui membru a obiectului este locală instanței respective și nu se vede în cadrul altor instanțe ale aceleiași clase.

Limbajul C++ oferă posibilitatea în plus a definirii unor membri ce pot fi utilizați în comun de toate instanțele unei clase. Acești membri se numesc *membri statici* și sunt declarați cu ajutorul cuvântului cheie *static*.

Exemplul 3.4. Se consideră o clasă *Experiment* ce permite descrierea observațiilor efectuate asupra unei mărimi fizice. Fiecare obiect al clasei memorează o valoare măsurată a mărimii fizice. Clasa *Experiment* trebuie să determine numărul de observații la un moment dat,

precum și media aritmetică a valorilor șirului de determinări. S-au utilizat două date membru statice (n și s) care memorează numărul de obiecte instanță create până la momentul curent și suma valorilor lor, precum și două funcții membru statice (N și Med) pentru determinarea numărului de obiecte curente ale clasei și a mediei aritmetice a valorilor acestora.

```
//fișierul experiment.h
class Experiment {
    double x;
    static int n;
    static double s;
public:
    Experiment(double);
    double X() const { return x; }
    static double Med() { return s/n; }
    static int N() { return n; }
};
```

Datele membru de tip static sunt comune pentru toate obiectele unei clase și au alocată o zonă de memorie diferită de datele nestatice. În acest mod se poate realiza comunicarea simplă și eficientă între diferitele obiecte ale unei clase.

Datorită modului de stocare, definirea efectivă (alocarea memoriei și inițializarea cu valori) a datelor membre statice trebuie făcută în afara declarației clasei și într-un singur loc din program. În mod uzual definirea lor se face în fișierul ce conține implementarea clasei respective, evitându-se în acest mod definițiile multiple.

Pentru exemplul anterior, în fișierul de implementare al clasei *experiment* trebuie adăugate :

```
int Experiment::n = 0 ;
double Experiment::s = 0 ;
```

ca în exemplul următor :

```
//fișierul experiment.cpp
int Experiment::n = 0;
double Experiment::s = 0;

Experiment::Experiment(double v) {
    x = v;
    n++;
    s += v;
}
```

Constructorul clasei *Experiment* trebuie să efectueze două acțiuni suplimentare pentru fiecare nou obiect creat : incrementarea numărului total de obiecte ale clasei, precum și adăugarea valorii curente a obiectului la suma tuturor valorilor obiectelor clasei.

Datele statice pot avea orice tip de acces (*public*, *protected*, *private*), ca orice membru al unei clase. Deși exemplul anterior ar putea duce la concluzia că datele statice pot fi folosite oriunde într-un program, această concluzie este falsă : fiind statice, compilatorul nu permite o altă inițializare a lor, iar modificarea valorii unor date membru statice private în afara clasei în care au fost declarate nu este permisă.

Utilizarea datelor membru statice conduce la o structurare mai bună a informației într-un program, deoarece acestea sunt globale doar pentru obiectele clasei în care au fost declarate.

În exemplul anterior, *N* și *Med* sunt două **funcții membru statice** a clasei *Experiment*. Ca și datele membru statice, funcțiile membru statice ale unei clase sunt unice pentru toate instanțele clasei respective. Utilizarea lor este necesară în cazul în care anumite clase au date membru statice.

Funcțiile membru statice nu pot utiliza parametrul ascuns `this`. Această particularitate atrage după sine o altă restricție : *funcțiile membru statice nu pot avea acces decât la membrii statici* ale clasei respective (date sau funcții). În exemplul anterior, funcția *Med* nu poate modifica valoarea membrului *x* și nici nu poate apela alte funcții membru ale clasei (*X* de exemplu).

O modalitate prin care o funcție membru statică poate avea acces la membrii nestatici ai clasei din care face parte o constituie transmiterea ca parametru în funcția statică a unui obiect al clasei respective.

Exemplul 3.5. Clasa *Folder* memorează calea pentru un folder curent și o cale predefinită, unică pentru toate obiectele clasei. Funcția statică *preset* permite setarea căii curente pentru un folder care este transmis ca parametru.

```
class Folder {
public:
    static void setcale(char const *calenoua);
    static void preset(Folder &dir, char const *cale);
private:
    string caleCurenta;
    static char cale[];
};

char Folder::cale[200] = "C:\\\\";

void Folder::setcale(char const *calenoua) {
    strcpy(cale, calenoua);
}

void Folder::preset(Folder &dir, char const *calenoua)
{
    dir.caleCurenta = calenoua;
}

void main() {
    Folder dir;
    Folder::setcale("D:\\");
    dir.setcale("D:\\");
    Folder::preset(dir, "D:\\OOP");
    dir.preset(dir, "D:\\OOP");
}
```

O altă particularitate a acestor funcții o constituie faptul că membrii statici publici se pot apela și direct, fără ajutorul unui obiect din care fac parte, utilizând operatorul de rezoluție. De exemplu, un fișier de utilizare pentru clasa *Experiment* ar putea fi următorul (s-a considerat șirul de valori 0.5, 1.5, 2.5, ..., 9.5) :

```
// fisierul main.cpp
void main() {
    for (int i=0; i<10; i++)
        Experiment e(i+0.5);
    int n = Experiment::N();
    double m = Experiment::Med();
    cout << "n = " << n << endl << "Med = " << m << endl;
}
```

Se observă faptul că funcțiile *N* și *Med* au fost apelate fără intermediul vreunui obiect al clasei *Experiment*.

Observații.

1. Funcțiile membru nestatice pot referi membrii statici ai clasei respective (de exemplu, cazul constructorului clasei *Experiment*).
2. O funcție membru statică privată nu poate fi apelată prin intermediul unui obiect al clasei respective.
3. Dacă o funcție membru a fost declarată *static* în cadrul unei clase, dar nu a fost definită *inline*, în definiția efectivă a acesteia nu mai trebuie specificat cuvântul *static*. De exemplu :

```
class A
{
    // ...
    static int x ;
    static void SetX(int) ;
    // ...
} ;

void A::SetX(int k)
{
    x = k ;
}
```